

економічними потоками на всіх етапах процесу формування конкурентоспроможного потенціалу підприємства.

Список використаних джерел

1. Гросул В. А., Афанасьєва М. В., Янчев А. В. *Управління конкурентним потенціалом підприємств роздрібною торгівлі : монографія*. Харків. 2016. 244 с.

2. Шостак Л. В. *Формування логістичного потенціалу підприємства*. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2015. Т. 20. Вип. 4. С. 151-154. URL : http://visnyk-onu.od.ua/journal/2015_20_4/36.pdf (дата звернення: 01.10.2020).

УДК 338.43:338.462

Шиян Н.І., к.е.н., доцент; Співак І.В., аспірант
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
(м. Харків, Україна)

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ І РЕАЛІЗАЦІЇ НАСІННЯ СОНЯШНИКА

В сучасних умовах функціонування і розвитку агропромислового комплексу України логістика розглядається як стратегічно важлива область менеджменту. Адже для підприємств підкомплексу потрібно не тільки виробити і переробити сировину, потрібно сформувати такий ланцюг переміщення продукції, який мінімізує витрати часу, фінансових, людських та інших ресурсів при проходженні продукції в ланцюгу виробник – переробник – споживач, з одного боку, і підвищує рівень дохідності, прибутковості виробництва, з іншого. Формування логістичної системи розглядається як важливий елемент підвищення рівня конкурентоспроможності продукції, підприємства, галузі.

Розгляд сутності поняття «логістична система» здійснюється із різних точок зору. Науковець В. Сергєєв під нею розуміє складну організаційно структуровану систему, представлену взаємопов'язаними між собою в процесі управління матеріальними і супутніми їх потоками ланок, діяльність яких спрямована на реалізацію внутрішніх і зовнішніх цілей організації [1].

В словнику за редакцією А. Роднікова, логістика розглядається як «наука про планування, контроль і управління транспортуванням, складуванням та іншими матеріальними і нематеріальними операціями, які здійснюються в процесі руху сировини і матеріалів до виробничого підприємства, в його середині в процесі виробництва готової продукції, доведення її до споживача, а також в процесі передачі, зберігання і обробки відповідної інформації» [2].

Відповідно до інших точок зору, під логістичною системою розуміють механізм координації, завдяки якому досягається ефект в роботі спеціалістів різних служб, які беруть участь в управлінні певним матеріальним потоком; розглядають як складну систему, що складається із сукупності елементів (ланок логістичної системи), між якими встановлені функціональні зв'язки і відношення; як адаптовану систему з оберненим зв'язком, що виконує логістичні функції і здійснює логістичні операції та ін. Щодо економічної сфери діяльності, під логістичною системою, як правило, розуміють стійку сукупність ланок, представлених підрозділами компанії, постачальниками, споживачами і логістичними посередниками, які взаємопов'язані між собою логістичними потоками і об'єднані єдиним управлінням логістичним процесом відповідно до поставленої мети.

Тобто при формуванні і розвитку логістичної системи до уваги приймають не тільки рух товару (продукції) із одного в інший пункт транспортування. При її розробці звертається увага на вирішення системою і таких завдань як прорахунок локації, відстані, розташування, а в окремих випадків навіть вивезення і переробку відходів [3]. Особлива увага приділяється

питанням управління замовленнями, складами, перевезеннями, прогнозування, планування та ін. [4, с. 31].

Розгляд проблеми формування логістичних систем в агропромисловому комплексі здійснюється із різних позицій. В ряді випадків вона визначається як сукупність в рамках конкретного підприємства логістичної мережі та системи адміністрування (менеджменту) в ньому (в підприємстві). В інших – як сукупність певних елементів та зв'язків, які забезпечують цілісність логістичної системи в самому підприємстві і його взаємозв'язок із зовнішнім середовищем [1]. В даному випадку прикладами елементів логістичної системи є відділ постачання, склад сировини та матеріалів, внутрішнє транспортне господарство та ін. Їх сукупність утворює логістичний ланцюг.

Протягом останніх років з'явився термін агрологістика[5]. Це новий прикладний напрямок логістики, на який покладається об'єднання таких ланок АПВ як вирощування, зберігання, заготівля, переробка, реалізація сільськогосподарської продукції. Саме розгляд логістики із боку учасників логістичного ланцюга не як серію окремих видів діяльності, а як єдину інтегровану систему, що дозволяє спільно працювати і досягати мінімізації усіх видів витрат, дозволяє підвищити рівень конкурентоздатності аграрної продукції.

Прикладами формування логістичних ланцюгів на рівні компаній в Україні є агрохолдинги. Утворення вертикально інтегрованих структур, на рівні агрохолдингів, за словами О.Величко: «сприяє контролю значної частини логістичного ланцюга і отриманню більшої частки доданої вартості в процесі виробництва продукції кінцевого споживання»[6]. Прикладами таких утворень є ПАТ «Миронівський хлібопродукт», який займає близько 40 % ринку м'яса птиці і сформував повний логістичний ланцюг від виробництва кормів до доставки виробленої продукції через фірмові франчайзингові точки до споживача. Компанія має низку елеваторів для зберігання насіння соняшника, зернових, олійних культур.

ТОВ СП «НІБУЛОН» є виробником і експортером зернових і олійних культур. Діяльність компанії поєднує завдяки сформованого логістичного ланцюга контроль над всіма ланками від вирощування і збирання врожаю, транспортування, зберігання, доробки та відвантаження через перевантажувальний термінал і використання власного флоту для перевезення врожаю.

До крупних операторів ринку аграрної логістики України відносять компанії ТМ «Стожар», «Щедрий дар», «Українські аграрні інвестиції» та ін. В Україні використовується зарубіжний досвід в управлінні логістичними запасами, зокрема досвід будівництва металевих сховищ; зберігання зерна в мішках-рукавах та ін.

В діяльності логістичних компаній широке розповсюдження отримала СМАРТ-логістика, як напрямок, реалізація якого пов'язана із процесами оптимізації інформаційних потоків в електронному вигляді, із алгоритмізацією процесів управління ними. Її побудова відбувається поряд із побудовою систем безпеки підприємства, визначення маршрутів транспорту із маркуванням контрольних точок, мінімальним втручанням операторів в логістичні процеси [7].

Тобто ринок логістичних послуг в Україні розвивається. Актуальним його розвиток є і для насіння соняшника, великі обсяги якого виробляються в Україні. Для його подальшого розвитку потрібною є зацікавленість держави у формуванні кваліфікованих кадрів, в підтримці використання програмних продуктів вітчизняними підприємствами галузі; у підтримці технологічного оснащення цієї сфери та ін. Підтримка розвитку логістичної сфери є запорукою підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції, зокрема насіння соняшнику.

Список використаних джерел

1. Сергеев В.И. Логистика в бизнесе. Москва, Инфра-М. 2001. 608 с.
2. Родников А. Н. Логистика: Терминологический словарь. Москва: ИНФРА-М, 2000. 352 с.
3. Що таке логістика? URL: <http://acris.com.ua/ua/stati/chto-takoe-logistika>.

4. Амітан В.Н., Ларіна Р.Р., Пілюшенко В.Л. Логістизація процесів в організаційно-економічних системах. Донецьк: ЮгоВосток, Лтд, 2003. 73 с.
5. Шматок О.В. Аграрна логістика в Україні. Географія та туризм. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vkhnaui_ekon/2010_11/pdf/29.pdf.
6. Величко О.П. Сутність логістичного ланцюга та його контроль сучасними агрохолдингами. Вісник соціально-економічних досліджень. 2012. Вип. 3(46). С. 27–32.
7. СМАРТ-логістика. URL: <https://uprom.info/blogs/ekspertna-dumka/shho-take-smart-logistika>.